

De actuele situatie voor kortsnuitige rassen in Nederland en wat daar aan voorafging

In Nederland en (Noord) Europa is er al decennia lang een toenemende aandacht voor gezondheid en welzijn in relatie tot het uiterlijk bij honden. De algemene mening, zo ook van de Raad van Beheer is, dat er geen overdreven uiterlijke raskenmerken mogen zijn die de gezondheid en het welzijn van honden benadelen.

Nederland kent een actieve regering, die zich begaan voelt met dierenwelzijn. Zo is er al in 1988, in opdracht van het Ministerie van Landbouw Natuur en Visserij (nu voedselkwaliteit), onderzoek uitgevoerd gericht op problemen die direct of indirect voortkomen uit FCI-ras-standaarden. Dit leidde tot het boek 'Mooi, mooier, mooist: schadelijke raskenmerken bij rashonden' – (J.H.E. Snijders-Verheijen, 1988).

Ook de Europese Conventie ter bescherming van dieren heeft zich in die periode uitgesproken over uiterlijke problemen bij honden. Zo is in de richtlijn onder andere advies gegeven om een grens te stellen aan de minimale neuslengte. De Conventie is door 24 landen bekrachtigd (The European Convention for the Protection of Pet Animals (ETS125, 1987).

In veel Europese landen is er in de regelgeving opgenomen dat bij het fokken een inspanningsverplichting geldt en dat er geen schadelijke raskenmerken mogen worden doorgegeven in de fokkerij.

In Nederland is er al jaren een groeiende aandacht vanuit de landelijke media en dierenwelzijnsorganisaties voor gezondheidsproblemen bij rashonden. Voorbeelden hiervan zijn o.a. de Engelse documentaire 'pedigree dogs exposed' (2008), waarin de problemen bij onder andere de Engelse Bulldog en de Mopshond naar voren kwamen. Met behulp van historische beelden werd duidelijk gemaakt dat bepaalde rassen door de jaren heen een steeds extremer uiterlijk, met navenante gezondheidsproblemen hebben gekregen. Daarnaast zijn er ook voor de Nederlandse televisie door onderzoeks- en wetenschapsjournalisten reportages gemaakt, zoals Zembla in 2010 met 'einde van de rashond' en recenter Radar in 2017 met 'doorgefokte rashonden'.

Actievoerders gebruiken de kortsnuiten om een voorbeeld te stellen van rassen met een verhoogd risico op gezondheidsproblemen gerelateerd aan hun uiterlijk.

De rasverenigingen van de Engelse Bulldog hebben samengewerkt met de Raad van Beheer en dierenartsen om aanvullende gezondheidseisen te stellen. Onderzoek van 40 Engelse Bulldoggen in samenwerking met de Universiteit Utrecht gaf aan, dat de beoordeling van de ademhalingsgeluiden de beste voorspeller was voor een afwijking aan de luchtwegen. Dit leidde tot een convenant in 2015 waarbij alle Engelse Bulldoggen die voor de fokkerij ingezet worden, onder andere een conditietest met goed gevolg moeten hebben afgelegd.

Internationaal is er door Nederland steeds aandacht gevraagd voor dit onderwerp, onder andere in de FCI-bijeenkomsten van shows en keurmeesters en de FCI breeding commission. Op die bijeenkomsten is de landelijke en internationale kritiek op de kortsnuitige rassen besproken en hebben de vertegenwoordigers vanuit Nederland presentaties gehouden omtrent de actuele ontwikkelingen in Nederland. Tevens is Nederland, notabene op verzoek van de FCI, aanwezig geweest bij diverse sessies rondom dierenwelzijn en overdreven raskenmerken in het Europese Parlement. Vele Europese overheden werken nauw samen om te komen tot een uniform beleid voor de kortsnuitige rassen in Europa. (Inter)nationale dierenartsenorganisaties werken ook samen om te komen tot een uniform gezondheidsbeleid. Alle grote en internationaal opererende diervoedingsbedrijven hebben nu de policy dat men geen kortsnuitige rassen meer afbeeldt bij hun reclamecampagnes. Dit als gevolg van de negatieve internationale publiciteit rondom deze rassen.

De Raad van Beheer was meer dan verbaasd en zeer ontstemd over de open brief van de voorzitter van de FCI. De Raad van Beheer herkent zich totaal niet in het geschetste beeld door de voorzitter en voelt zich door hem geschoffeerd. Bij voortduring heeft de Raad van Beheer de FCI geïnformeerd omtrent de actuele ontwikkelingen in Nederland. Op 12 mei jl. hebben wij nogmaals een hulpverzoek ingediend bij de FCI. De voorzitter van de FCI ontving een afschrift van het schrijven dat wij stuurden naar de FCI waarin wij uitleg gaven over het besluit van de Minister en de gevolgen daarvan voor de fokkerij en stamboomafgifte van tot de kortsnuitige rassen behorende honden. Wij drongen er op aan hierover in gesprek te gaan met de FCI.

Tijdens de European section vergadering in Oostenrijk in de zomer van 2019 deed de voorzitter van de FCI de toezegging dat de FCI scientific commission binnen 6 weken met een rapport en advies zou komen aangaande de problematiek van de kortsnuitige rassen. Tijdens de FCI-show en judges meeting in februari 2020 heeft Nederland wederom de noodklok geluid en gaf de voorzitter van de FCI tijdens deze vergadering aan zeer gefrustreerd te zijn dat de FCI scientific commission na formele verzoeken van het FCI-bestuur nog altijd niet met een rapport en advies was gekomen. Het is de verantwoordelijkheid van het FCI-bestuur om op passende wijze maatregelen te nemen richting de betreffende commissie.

Situatie in Nederland (overzicht van de wetgeving)

De Wet Dieren, die in juli 2014 in Nederland van kracht werd ter vervanging van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren, beschrijft in artikel 1.3, dat dieren niet bloot mogen worden gesteld aan honger of dorst, verkeerde voeding, fysieke en fysiologische ongemakken, maar ook pijn, verwondingen en ziektes, angst en chronische stress.

In deze wet biedt artikel 2.6 de mogelijkheid aan de Minister om regels te stellen, die onder meer betrekking hebben op:

- een verbod op het fokken of het voor de fok gebruiken van dieren, die beschikken over een bepaalde aandoening die, of een uiterlijk kenmerk dat, de gezondheid of het welzijn van het dier of de nakomelingen van het dier kan aantasten;
- de methode van fokken, waaronder een verbod op bepaalde methoden van fokken;
- het voorafgaand aan het fokken door de fokker te verrichten gezondheidsonderzoeken verplicht te stellen.

De Minister kan verder, gebaseerd op artikel 2.6 lid 3 regels opstellen voor de organisaties die de stamboeken beheren. Daarbij kan de Minister voorwaarden stellen waaraan voldaan moet worden voordat dieren in het Stamboek kunnen worden ingeschreven of voordat met dieren gefokt kan worden.

De Minister kan op basis van artikel 2.15 de organisatie van wedstrijden en keuringen alsmede deelname aan keuringen en wedstrijden verbieden. In het verlengde daarvan heeft de minister op basis van artikel 2.16 de bevoegdheid om een verbod uit te vaardigen om met bepaalde dieren deel te nemen aan een tentoonstelling of een verbod op het toelaten van bepaalde dieren tot een tentoonstelling.

In 2014 is in Nederland ook het Besluit houders van Dieren van kracht geworden. Daarin staat in artikel 3.4 onder meer dat het verboden is te fokken met gezelschapsdieren op een wijze waarop het welzijn en de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld.

In ieder geval wordt bij het fokken, voor zover mogelijk voorkomen dat:

- a. ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen;
- b. uiterlijke kenmerken worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen die schadelijke gevolgen hebben voor welzijn of gezondheid van de dieren;

- c. ernstige gedragsafwijkingen worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen;
- d. voortplanting op onnatuurlijke wijze plaatsvindt;
- e. het aantal nesten of nakomelingen dat een gezelschapsdier krijgt de gezondheid of het welzijn van dat dier of de nakomelingen benadeelt.

Minister Carola Schouten (LNV) maakte op 22 maart 2019 ter uitvoering van dit artikel 3.4 'Besluit houders van dieren' een zestal handhavingscriteria voor het fokken met kortsnuitige honden bekend. Deze criteria zijn gericht op uiterlijke kenmerken, zoals de vorm van de schedel, de neus en de ogen, en op fitheid. De criteria zijn ontwikkeld door het Departement Dier in Wetenschap en Maatschappij en het Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren van de faculteit Diergeneeskunde in opdracht van LNV en gepubliceerd in het rapport 'Fokken met kortsnuitige honden'.

Fokken met dieren die 'beschikken over een bepaalde aandoening die, of een uiterlijk kenmerk dat, de gezondheid of het welzijn van het dier of de nakomelingen van het dier kan aantasten' is volgens de Wet Dieren al lange tijd niet toegestaan, maar het was tot nu toe lastig om hierop te handhaven omdat er geen objectieve criteria voorhanden waren. De criteria zullen volgens de Minister worden toegepast door de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) bij de handhaving van de regels op het terrein van fokkerij. Ook dierenartsen en fokkers kunnen de criteria gebruiken bij het selecteren van gezondere ouderdieren.

In de brief van de voorzitter van de FCI wordt miskend dat de Raad van Beheer wel degelijk stevig actie heeft ondernomen tegen het besluit van de Minister. De Raad van Beheer heeft samen met de aangesloten rasverenigingen van kortsnuitige honden in augustus 2019 een wetenschappelijk onderbouwd fokbegeleidingsplan aan de Minister voorgelegd, met daarin maatregelen op het gebied van gezondheid van ogen en ademhaling. Dat fokbegeleidingsplan kijkt naar veel meer aspecten ter bevordering van de gezondheid van de rashond dan alleen kortschedeligheid.

De Minister heeft begin mei 2020 een reactie gegeven op het door de Raad van Beheer ingediende fokbegeleidingsplan. De minister spreekt weliswaar haar waardering uit voor de inspanningen, die door de Raad van Beheer en de betreffende rasverenigingen zijn verricht en onderschrijft grotendeels de maatregelen uit het fokbegeleidingsplan, maar neemt het ingediende plan niet over en handhaaft de door haar gestelde zes criteria.

De Minister doet wel één concessie, namelijk dat tijdelijk wordt toegestaan dat er gefokt mag worden met ouderdieren waarvan één van beide ouderdieren niet voldoet aan het criterium snuitlengte (craniofaciale ratio CFR) en het andere ouderdier wel. Dit kan, vanuit het beleid van de Raad van Beheer door selectie. Hierbij mag een ouderdier met een CFR kleiner dan 0,3 dus enkel gecombineerd worden met een hond met een CFR groter dan 0,3. Beide ouderdieren dienen tevens voldoende te scoren op de overige 5 handhavingscriteria.

Als de Raad van Beheer zou doorgaan met de registratie van brachycephale rassen, zonder de nu geldende criteria toe te passen, is het een kwestie van tijd voordat de Minister een wet aan de Raad van Beheer oplegt die het registreren verbiedt en het handelen in strijd met deze regel als een strafbaar feit aanmerkt. Naast de grote negatieve impact op het imago van de totale rashondenfokkerij, waarbij verreweg het grootste deel van onze rasverenigingen en fokkers er alles aan doen om gezonde rashonden te fokken, zou de Raad van Beheer daarmee ook in strijd met haar eigen statuten handelen. Daarin is immers opgenomen dat één van haar taken en doelstellingen niet alleen de bevordering van de gezondheid en het welzijn van honden en hondenpopulaties is, maar ook dat zij het tot haar taak dient te rekenen de wettelijke regels en de daarop gebaseerde uitvoeringsvoorschriften op het gebied van de gezondheid en het welzijn van honden uit te voeren.

Op dit moment circuleren er veel foto's en flyers op social media die 'nee' zeggen tegen iets meer snuitlengte en 'ja' tegen de hoofden, zoals die vandaag de dag kennelijk als norm gelden. Dat beeld is niet volledig. Integendeel, er zijn ook fokkers van kortsnuitige rassen die zich (helaas) hebben afgekeerd van de Raad van Beheer en de FCI, juist omdat zij te weinig ruimte kregen om gezonde honden te fokken.

Als we kijken naar sommige oude foto's van deze rassen uit de vorige eeuw, nog helemaal niet zo lang geleden, vragen we onszelf dan niet af wie zijn *wij*, om te zeggen dat dit het enige juiste en correcte type is? Hoe zouden fokkers uit die tijd gereageerd hebben op de rassen zoals ze nu zijn? Er wordt gesproken over het behouden van nationaal cultureel erfgoed. Laten wij dan ook de boeken en het beschikbare fotomateriaal uit die tijd er nog eens goed op naslaan en deze foto's mede als norm gebruiken.

Zijn wij, de hondenwereld, nog steeds in staat om te reflecteren op onze rassen en hun uiterlijke kenmerken te geven? Wanneer zeggen we; dit is genoeg of dit is te kort?

Als we het publiek op straat foto's tonen van circa 60 jaar geleden en nu, wat zouden zij uitkiezen als favoriet?

Nederland is een democratisch en welvarend land. Dat heeft zijn voor- en nadelen. De welzijnsnormen zijn hoog voor zowel mensen alsook hun dieren. In de kynologie kennen wij gedelegeerde verantwoordelijkheden. Zo is de Raad van Beheer overkoepelend en zijn de individuele rasverenigingen verantwoordelijk voor het fokbeleid van hun ras. Als Raad van Beheer hebben wij bij de rasverenigingen van de extreem kortsnuitige rassen er meerdere malen op aangedrongen tot aanvullende gezondheidsmaatregelen in hun fokbeleid te komen. Deze wil tot aanpassing was er op dat moment niet, althans in onvoldoende mate. Daarnaast was men van mening dat het probleem niet bij stamboomhonden lag, maar alleen bij de look-alikes aanwezig was.

De overheid heeft, mede onder druk van de maatschappelijke ontwikkelingen, duidelijkheid willen verschaffen en de Nederlandse Universiteit voor Diergeneeskunde gevraagd om een verantwoorde en wetenschappelijke grens te bepalen. De grens is onafhankelijk van het ras en is op basis van uiterlijke kenmerken.

Deze grens is getrokken en is door de overheid aan de handhavers van het ministerie overgedragen. Het afgelopen jaar hebben de controlerende instanties (NVWA) al diverse controles uitgevoerd bij fokkers. De voorbereiding voor de handhaving is dus al gestart in Nederland. De Raad van Beheer heeft sterk en krachtig aangedrongen om mee te mogen denken. De overheid heeft dit niet toegestaan en heeft de constructieve voorstellen – ons fokbeleidingsplan – niet overgenomen.

De Raad van Beheer heeft zoals hiervoor werd aangegeven samen met de betrokken rasverenigingen van kortsnuitige rassen geprobeerd het tij te keren en een alternatief plan van aanpak ingediend dat niet alleen op uiterlijk maar juist op functionaliteit van de honden is gebaseerd. Dit plan is niet aangenomen en de minister heeft aangegeven dat de stamboomhonden aan de wettelijke criteria moeten voldoen.

Evenals bij andere bij de FCI aangesloten kennel clubs is ook de Raad van Beheer niet verantwoordelijk voor het fokken van (ras)honden. Deze verantwoordelijkheid ligt te allen tijde bij de fokker. Wel heeft de Raad van Beheer een belangrijke rol die tot uitdrukking komt onder de noemer 'algemeen kynologisch belang'. De statuten geven meerdere doelen aan. Enkele voorbeelden die in deze context van belang zijn:

- de bevordering van de kynologie in Nederland, het stellen van regels met betrekking tot alle vormen van hondensport in Nederland, zomede het bestrijden van alle handelingen die de

belangen of het aanzien van de Nederlandse Kynologie kunnen schaden, ongeacht of deze handelingen in of buiten Nederland worden gepleegd;

- de bevordering van de gezondheid en het welzijn van honden en hondenpopulaties;
- uitvoering van de wettelijke regels en de daarop gebaseerde uitvoeringsvoorschriften op het gebied van de gezondheid en het welzijn van honden;
- zorg te dragen voor een optimale maatschappelijke inbedding van de Kynologie binnen de Nederlandse samenleving;

Dit zorgt ervoor dat de Raad van Beheer op basis van de handhavingscriteria op dit moment alleen nog stambomen kan afgeven als aan de handhavingscriteria vanuit onze landelijke overheid is voldaan. Het is aan de Algemene Vergadering om te besluiten of aan de nakomelingen van combinaties die niet aan deze handhavingscriteria voldoen een afstammingsbewijs wordt afgegeven.

Als afsluiting van dit statement is het goed om nogmaals te benadrukken en uitdrukkelijk aan te geven dat de Raad van Beheer als medeoprichter van de FCI zeer begaan is met haar fokkers en alle erkende FCI-rassen. De Raad van Beheer en haar leden hebben de afgelopen jaren veel inspanningen geleverd om te komen tot een verantwoord fokbeleid op het gebied van (ras)honden. Helaas is ons fokbegeleidingsplan voor de kortsnuitige honden niet overgenomen door de overheid en hebben wij als organisatie ons te conformeren aan de landelijke wetgeving. Voor de goede orde is het goed om aan te geven dat de Raad van Beheer ook volledig in lijn handelt met de statuten en huishoudelijk reglement van de FCI.

De Raad van Beheer zal zich blijven inzetten voor het behoud en het verantwoord fokken en houden van alle FCI-rassen en vraagt om begrip en support vanuit de landelijke en internationale hondenwereld.

Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland

Publicatie 25-05-2020

www.houdenvanhonden.nl/fokkenkortsnuiten